

Justitiedepartementet

Remissvar över Olika vägar till föräldraskap (SOU 2016:11)

Landstinget i Uppsala län avger härmed följande yttrande över rubricerad utredning.

Landstinget i Uppsala län är positiva till att en grundlig utredning har gjorts om ställningstaganden kring olika vägar till föräldraskap. Det är viktigt att i denna diskussion även lyfta de etiska och medicinska prioriteringar som hälso- och sjukvården ska bygga på.

Förslagen innebär ett utökat åtagande för både landsting och kommuner. Utredningen bedömer att finansieringsprincipen inte är tillämplig då beslut om utbud och avgifter beslutas av respektive landsting. Det är å andra sidan svårt att fatta något annat beslut än de lagstiftaren förordar, med tanke på krav på jämlik vård och att patientlagen ger patienten rätt att söka vård över landstingsgränserna.

Utredningen betonar vikten av att se till barnets rättigheter att få veta sitt ursprung, vilket är bra. Det kräver att föräldrar informerar sina barn om hur de kommit till samt att noteringar görs i journalen. Barnets rätt till information om sitt ursprung är av central betydelse. Landstinget anser att uppföljning och forskning kring de barn som blivit till genom olika sorters assistans är viktiga.

Landstinget har valt att lämna synpunkter på betänkandets förslag att avskaffa kravet på genetisk koppling mellan barnet och föräldern som ska genomgå assisterad befruktning samt förslaget att inte tillåta införande av surrogatmoderskap i svensk sjukvård.

Behandling med enbart donerade könsceller

Införande av assisterad befruktning med enbart donerade könsceller innebär att fler kan behandlas för ofrivillig barnlöshet. Det innebär (om det genomförs) ett utökat åtagande för landstingen och därmed ökade kostnader eller krav på att prioritera bort andra sjukvårdsinsatser.

Landstingets ledningskontor

Slottsgård 2A | Box 602 | 751 25 Uppsala | tfn vx 018-611 00 00 | fax 018-611 60 10 | org nr 232100-0024

www.lul.se

En diskussion bör lyftas kring vad som är hälso- och sjukvård och samhällets/landstingets ansvar i en tid då den medicintekniska utvecklingen går snabbt framåt och allt fler tillstånd är möjliga att behandla samtidigt som resurserna är begränsade. En diskussion om insatser på prioriteringsområde "vård av annat skäl än sjukdom och skada" bör lyftas. En sådan diskussion bör fokusera bland annat på de fall då hälso- och sjukvårdens resurser tas i anspråk för att hantera förhållanden som inte primärt handlar om att behandla skador och sjukdomar för att undvika en glidning mellan prioriteringsgrupperna.

Utredningen framhåller att den befintliga forskningen inte ger stöd för att riskerna vid enbart donerade könsceller skulle vara högre än riskerna vid andra behandlingar med donerade könsceller.

Surrogatmoderskap i Sverige

Frågan om surrogatmoderskap är komplicerad och rymmer många, ibland svåra, etiska ställningstaganden.

Surrogatmoderskap förknippas i praktiken med mycket stora osäkerhetsfaktorer i många avseenden, från det att en kvinna upplåter sin kropp för graviditet, under graviditeten och efter födelsen när barnet ska lämnas över. Under denna tid kan exempelvis överenskommelser brytas och osäkerhet kan uppstå om vem som äger rätt att besluta om provtagningar som rör det väntade barnet, etc. Landstinget ser ett stort behov av att dessa juridiska, praktiska och etiska aspekter utreds vidare för att ge lagstiftaren möjlighet att ta ställning i frågan.

De etiska övervägandena kring ifall detta ska tillåtas eller inte, måste tas av den nationella nivån för att få en likvärdighet i hela landet.

Även när det gäller surrogatmoderskap anser vi att det är viktigt att de ekonomiska aspekterna utreds och klargörs, d.v.s. vem som ska bekosta hela processen och alla eventuella komplikationer som kan uppstå. Detta för att undvika undanträngning av annan prioriterad vårdverksamhet.

Ändringar i föräldrabalken vid assisterad befruktning i egen regi och i utlandet

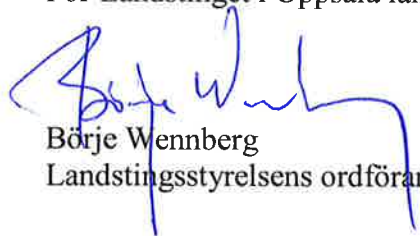
Landstinget instämmer i föreslagna ändringar i föräldrabalken som handlar om assisterad befruktning i egen regi och i utlandet. Syftet är att få föräldrar att välja sådan behandling som ger barnet rätt att få kunskap om sitt genetiska ursprung, vilket Landstinget anser att reglerna bör kunna medverka till.

Sammanfattningsvis anser landstinget i Uppsala län att utredningen lämnar många såväl praktiska som etiska och juridiska frågor obesvarade och att ytterligare utredning krävs.

Det bör fastställas om ett utökat åtagande för landstingen i form av insatser som kräver medicinsk kunskap och kompetens ska ske till självkostnadspris för de sökande, eller till ökade kostnader för landsting och regioner.

bj

För Landstinget i Uppsala län

Börje Wennberg
Landstingsstyrelsens ordförande

Staffan Isling
Landstingsdirektör

Dnr LS 2016-0250

§ 198

Olika vägar till föräldraskap- remissyttrande till Justitiedepartementet

Beslut

Landstingsstyrelsen beslutar att lämna yttrande till Justitiedepartementet enligt reviderad bilaga.

Bilaga § 198 a

Reservation

Anna-Karin Klomp (KD), Anna-Karin Vaz Contreiras (KD), Sören Bergqvist (V) och Sofia Rogozinska (V) och inkommer med skriftlig reservation

Bilaga § 198 b

Simon Alm (SD) reserverar sig till förmån för Sören Bergqvists (V) yrkande.

Ärendet

Landstinget i Uppsala län har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet Olika vägar till föräldraskap, SOU 2016:11.

I betänkandet föreslås att kravet på genetisk koppling vid assisterad befruktning bör avskaffas och behandling med enbart donerade könsceller ska tillåtas. Utredningen framhåller att den befintliga forskningen inte ger stöd för att riskerna vid enbart donerade könsceller skulle vara högre än riskerna vid andra behandlingar med donerade könsceller.

Vidare föreslås att surrogatmoderskap inte bör tillåtas inom svensk hälso- och sjukvård och att särskilda regler om överförande av föräldraskap efter ett surrogatarrangemang i utlandet inte behöver införas. Landstinget ser ett stort behov av att de juridiska, praktiska och etiska aspekter utreds vidare för att ge lagstiftaren möjlighet att ta ställning i frågan. De etiska övervägandena kring ifall detta ska tillåtas eller inte, måste tas av den nationella nivån för att få en likvärdighet i hela landet.

Ordförandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
		

Yrkanden

Lena Lundberg (L) och Carl Nettelblad (L) yrkar att följande tillägg görs i yttrandet: "Det bör fastställas om ett utökat åtagande för landstingen i form av insatser som kräver medicinsk kunskap och kompetens ska ske till självkostnadspris för de sökande, eller till ökade kostnader för landsting och regioner".

Sören Bergqvist (V) yrkar att texten under rubriken "Surrogatmoderskap i Sverige" byts mot: "Landstinget instämmer i utredningens förslag att surrogatmoderskap inte ska tillåtas inom svensk hälso- och sjukvård och att särskilda regler om införande av föräldraskap efter surrogatarrangemang i utlandet inte behöver införas".

Anna-Karin Klomp (KD), Anna-Karin Vaz Contreiras (KD), Sofia Rogozinska (V) och Simon Alm (SD) yrkar bifall till Sören Bergqvists (V) yrkande.

Nina Lagh (M) yrkar avslag på Sören Bergqvists (V) yrkande.

Börje Wennberg (S) yrkar bifall till Lena Lundbergs (L) och Carl Nettelblads (L) yrkande.

Carl Nettelblad (L) yrkar avslag på Sören Bergqvists (V) yrkande.

Ordföranden ställer Sören Bergqvists (V) ändringsyrkande mot avslag och finner att landstingsstyrelsen avslår Sören Bergqvists (V) yrkande.

Ordföranden ställer Lena Lundbergs (L) och Carl Nettelblads (L) tilläggsyrkande mot avslag och finner att landstingsstyrelsen bifaller Lena Lundbergs (L) och Carl Nettelblads (L) yrkande.

Landstingsstyrelsen beslutar enligt föreliggande förslag och Lena Lundbergs (L) och Carl Nettelblads (L) yrkande.

Nina Lagh (M) framför följande anteckning till protokollet:

"Moderaterna delar inte utredarens uppfattning vad anser förbud mot altruistiskt surrogatmödraskap inom svensk hälso- och sjukvård i SOU 2016:11. Vi menar att det bör tillåtas.

Med anledning av ovanstående vill Moderatema tydliggöra att vi anser att surrogatmödraskap bör tillåtas inom svensk hälso- och sjukvård".

Kopia till

Justitiedepartementet

Exp. 2016-Q6 J. %

sign. *a*

Ordförandes sign	Justerandes sign	Utdragsbestyrkande
		

Justitiedepartementet

Remissvar över Olika vägar till föräldraskap (SOU 2016:11)

Landstinget i Uppsala län avger härmed följande yttrande över rubricerad utredning.

Landstinget i Uppsala län är positiva till att en grundlig utredning har gjorts om ställningstaganden kring olika vägar till föräldraskap. Det är viktigt att i denna diskussion även lyfta de etiska och medicinska prioriteringar som hälso- och sjukvården ska bygga på.

Förslagen innebär ett utökat åtagande för både landsting och kommuner. Utredningen bedömer att finansieringsprincipen inte är tillämplig då beslut om utbud och avgifter beslutas av respektive landsting. Det är å andra sidan svårt att fatta något annat beslut än de lagstiftaren förordar, med tanke på krav på jämlik vård och att patientlagen ger patienten rätt att söka vård över landstingsgränserna .

Utredningen betonar vikten av att se till barnets rättigheter att ta veta sitt ursprung, vilket är bra. Det kräver att föräldrar informerar sina barn om hur de kommit till samt att noteringar görs i journalen. Barnets rätt till information om sitt ursprung är av central betydelse. Landstinget anser att uppföljning och forskning kring de barn som blivit till genom olika sorters assistans är viktiga.

Landstinget har valt att lämna synpunkter på betänkandets förslag att avskaffa kravet på genetisk koppling mellan barnet och föräldern som ska genomgå assisterad befruktning samt förslaget att inte tillåta införande av surrogatmoderskap i svensk sjukvård.

Behandling med enbart donerade könsceller

Införande av assisterad befruktning med enbart donerade könsceller innebär att fler kan behandlas för ofrivillig barnlöshet. Det innebär (om det genomförs) ett utökat åtagande för landstingen och därmed ökade kostnader eller krav på att prioritera bort andra sjukvårdsinsatser.

Landstingets ledningskontor

Slottstränd 2A | Box 602 | 751 25 Uppsala | tfn vx 018-611 00 00 | fax 018-611 60 10 | org nr 232100-0024

www.lul.se

En diskussion bör lyftas kring vad som är hälso- och sjukvård och samhällets/landstingets ansvar i en tid då den medicintekniska utvecklingen går snabbt framåt och allt fler tillstånd är möjliga att behandla samtidigt som resurserna är begränsade. En diskussion om insatser på prioriteringsområde "vård av annat skäl än sjukdom och skada" bör lyftas. En sådan diskussion bör fokusera bland annat på de fall då hälso- och sjukvårdens resurser tas i anspråk för att hantera förhållanden som inte primärt handlar om att behandla skador och sjukdomar för att undvika en glidning mellan prioriteringsgrupperna.

Utredningen framhåller att den befintliga forskningen inte ger stöd för att riskerna vid enbart donerade könsceller skulle vara högre än riskerna vid andra behandlingar med donerade könsceller.

Surrogatmoderskap i Sverige

Frågan om surrogatmoderskap är komplicerad och rymmer många, ibland svåra, etiska ställningstaganden.

Surrogatmoderskap förknippas i praktiken med mycket stora osäkerhetsfaktorer i många avseenden, från det att en kvinna upplåter sin kropp för graviditet, under graviditeten och efter födelsen när barnet ska lämnas över. Under denna tid kan exempelvis överenskommelser brytas och osäkerhet kan uppstå om vem som äger rätt att besluta om provtagningar som rör det väntade barnet, etc. Landstinget ser ett stort behov av att dessa juridiska, praktiska och etiska aspekter utreds vidare för att ge lagstiftaren möjlighet att ta ställning i frågan.

De etiska övervägandena kring ifall detta ska tillåtas eller inte, måste tas av den nationella nivån för att **FA** en likvärdighet i hela landet.

Även när det gäller surrogatmoderskap anser vi att det är viktigt att de ekonomiska aspekterna utreds och klargörs, d.v.s. vem som ska bekosta hela processen och alla eventuella komplikationer som kan uppstå. Detta för att undvika undanträngning av annan prioriterad vårdverksamhet

Ändringar i föräldrabalken vid assisterad befruktning i egen regi och i utlandet

Landstinget instämmer i föreslagna ändringar i föräldrabalken som handlar om assisterad befruktning i egen regi och i utlandet. Syftet är att **FA** föräldrar att välja sådan behandling som ger barnet rätt att **FA** kunskap om sitt genetiska ursprung, vilket Landstinget anser att reglerna bör kunna medverka till.

Sammanfattningsvis anser landstinget i Uppsala län att utredningen lämnar många såväl praktiska som etiska och juridiska frågor obesvarade och att ytterligare utredning krävs.

Det bör fastställas om ett utökat åtagande för landstingen i form av insatser som kräver medicinsk kunskap och kompetens ska ske till självkostnadspris för de sökande, eller till ökade kostnader för landsting och regioner.

För Landstinget i Uppsala län

Börje Wennberg
Landstingsstyrelsens ordförande

Staffan Isling
Landstingsdirektör

Kristdemokraterna

Ärende 198 Reservation

Utredarna väger på ett balanserat sätt för- och nackdelar mot varandra. Surrogathandel är problematiskt av många olika skäl, dels för att det innebär medicinska risker för kvinnan men också för att det är behäftat med en rad juridiska problem. Surrogathandel medför också en tydlig risk för att surrogatmoder görs till medel för andras människors efterfrågan. Risken för exploatering av socialt och ekonomiskt utsatta kvinnor är uppenbar. Även ett surrogatmödraskap utan ekonomisk ersättning, s k altruistiskt, är problematiskt då risken är stor för en svart marknad eller att kompensation ges till surrogatmoder i andra former. I England pågår en form av svarthandel där kvinnor får sina lägenheter renoverade eller långa utlandssemestrar i utbyte mot att ställa upp som surrogatmoder.

Förespråkarnas främsta skäl att tillåta surrogatmödraskap i Sverige är att det redan idag kommer barn till Sverige som fötts av en surrogatmoder utomlands, antingen kommersiellt eller altruistiskt. Det innebär en rad risker för såväl barn som surrogatmoder. Att arrangera kommersiella surrogatmödraskap kan vara en lönsam affär där kvinnor utnyttjas på ett hänsynslöst sätt. I bland annat Indien begränsas kvinnornas rörelsefrihet på ett sätt som närmast påminner om ett fängelse. Insikten om detta har gjort att Indien inte längre tillåter att utländska par utnyttjar indiska kvinnor som surrogatmoder. Surrogatmoder får ta hela risken med en graviditet utan möjlighet till kompensation för framtida men. Ett utländskt arrangemang innebär även nackdelar för barnet. Det finns risk att barnet hamnar i en byråkratisk limbo innan det kan komma till Sverige t ex om landet där barnet fötts ändrar sina regler. I de flesta länder har surrogatmamman rätt att bryta kontraktet och behålla barnet. I de fallen hamnar barnet i kläm mellan sin pappa i Sverige och mamman som fött det. Då menar förespråkarna att nog är det väl bättre att tillåta surrogatmödraskap i Sverige under ordnade former och inom svensk hälso- och sjukvård? Nej, säger utredarna och vi håller med. Erfarenheter från länder som resonerat så visar nämligen att när man tillåter inhemska surrogatmödraskap minskar inte efterfrågan på surrogatarrangemang utomlands, snarare tvärtom. Ett exempel är Australien där det trots att det är lagligt att genomföra surrogatarrangemang i landet så föds det mångdubbelt fler barn åt australiensare av surrogatmoder i utlandet än av inhemska surrogatmoder. Därför skriver utredarna "Enligt vår mening finns det således inte fog för att påstå att de informella arrangemangen eller utiandsarrangemangen skulle upphöra eller ens minska i antal efter ett tillåtande i Sverige. Vi menar att det rentav finns en risk för att de informella arrangemangen och utiandsarrangemangen på sikt ökar, om man tillåter surrogatmoderskap. De fördelar som kan uppnås genom ett tillåtande måste vägas mot denna risk."

När ett fenomen normaliseras ökar efterfrågan. Den efterfrågan ökar i sin tur den kommersiella handeln med kvinnors kroppar i fattigare delar av världen. Det vill inte vi bidra till. Genom att tillåta surrogatmödraskap i någon form i Sverige ökar vi risken för exploatering av kvinnor även i andra länder. Alla tycks vara överens om att det är fel att utnyttja kvinnors kroppar som en handelsvara. Vill man jobba mot det måste man också se riskerna med surrogatmödraskap, både i Sverige och i andra länder.

Utredningen har på ett tydligt sätt svarat nej på frågan om surrogatmödraskap bör tillåtas i Sverige, vare sig kommersiellt eller altruistiskt. Till skillnad från andra partier delar vi den uppfattningen

Med hänvisning till ovan reserverar vi oss till förmån för eget yrkande.

Sören Bergqvist (V)

Sofia Burman Rogozinska (V)

Anna-Karin Klomp (KD)

Anna-Karin VazContreiras(KD)